

Observatoriu este de două ori în
septembra, miercurea și sâmbătă.
Pretul
pentru Sibiu pe 1 an intregu 7 fl.,
pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa
cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimis
cu postă în lăințrul monarhiei
pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl.
— În străinătate pe 1 anu 10 fl.
sau 22 franci, pe 6 luni 5 fl. sau
11 franci; — numeri singuratici se
dau căte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Nr. 50.

Sibiu, 23/5 Iuliu 1879.

Anul II.

Cestiunea Evreilor in România.

IV.

Osebitu de inlesnirea ce Evreii gasesc in România pentru a'si exercita instinctele loru de fraudă si de rapacitate, ei mai gasesc aci si alte favoruri, de care nici că visau in tiér'a loru. Mai pretutindeni, impositele indirecte ale Statului, accisele comunale si taxele de totu felulu se administră in regia de către inpiegatii cei mai incercati, cari se scotu său din anume scoli pepiniere, său dintr'aceia cari, prin lungi servicie, au datu cele mai neindoeinice probe de capacitate si onestitate. Nici pote fi vorba, se se primăsca in asemenea servicii, nisce vagabondi că cei ce vinu pe la noi.

Domeniele Statului sunt de asemenea său administrate in regia, său, déca se arendédia, apoi conditiunile coprindu astfel de esigentie, astfel de probe de stagiu, de aptitudine speciale si onestitate, in cătu nici acolo Evrei de trépta celoru ce vinu la noi, nu potu a se presentá. Déra chiaru si de s'aru gazi printre ei in stare d'a indeplini aceste conditiuni, totusi nationalii sunt preferati.

Totu de asemenea se urmădia si cu tóte intreprinderile de ori-ce natura. Cătu pentru intreprinderile de lucrari publice, acésta este inca mai anevoie. Cititi regulamentele cunoscute sub numirea de *Clause si conditiuni generale*, care se observa in Francia, si veti vedé déca s'ar poté ispitii pe acolo a se presentá la asemenea adjudecatiuni vr'unulu din Evreii ce innunda in tóta dio'a biourourile ministeriului lucrarilor publice dela noi, cari mai toti au avutu dejá mai multe intreprinderi terminate cu procese in contra Statului.

Alungati déra dela afacerile publice din tierile Europei, Evreii navalescu la noi, unde le gasesc pe tóte accesibile, tóte fiindu puse in adjudecatiune la celu ce dà mai multu. Aci nu se mai intréba nici despre nationalitate, nici despre onestitate, nici despre bune precedente, nici despre cunoștințe speciale. *Cine dà mai multu?!* *Cine ofere prețiul celu mai avantagiosu?!* Numai la espirarea contractului se vede că, in realitate, prețiul celu mai avantagiosu, a fostu o adeverata ruina.

In adeveru, Evreulu se presenta la tóte adjudecatiunile, ofere totu-déuna prețiul celu mai avantagiosu si primesce contractul că si candu ar primi o buna mostenire. Elu este sicuru că, in acea di, si-a facutu avere, că-ci nu se pote intemplet de cătu un'a din doue: său că va isbuti, prin coruptiune si alte mijloce cunoscute Evreilor, a profită din acea afacere calcandu conditiunile in detrimentulu lucrarii contractate; său, la din contra, va parassi lucrarea si va face procesu statului, pe care cu greu ilu pote perde. Astfelu, in totu casulu, ese cu profitu. Acésta este ceea-ce ei numescu unu *ghesieft*.

Evrei incurgutu déra din tóte tierile in România, fiindu că numai aci sunt admisi a face *ghesiefturi*.

Déra ce dicu eu admisi? Cu rusine trebnie se mărturissim că sunt chiaru preferati Romanilor.

Voi o proba despre acésta? Cititi legea din 1865, prin care se declara că *pe viitoru nici o lucrare publică, de ori-ce natură, fia reparatiune său constructiune din nou, nu se va mai face de cătu prin concessiune*.

Acésta vrea se dica atunci, că si asta-di, că nu se va mai contractă de cătu cu straini, fiindu-că Romanii, atunci că si asta-di, nu erau concessionari.

V.

Concluziunea nostra este déra că, pentru a se opri incursiunea Evreilor in România, dupa modificarea constiutiunii precum mai susu s'a disu, ar mai trebui:

I. a se intocmi legi si regulamente de politia generale si locale, relative la fiacare ramura de comerciu si de industria;

II. a se adoptá in principiu modulu de admi-

nistratiune in regie, pentru tóte impositele indirecte ale statului si pentru tóte accisele, taxele si veniturile comunale;

III. a se luá dispositiune de a nu se mai primi, la adjudecatiile publice, de ori-ce natura, de cătu numai Romani, spre a se evitá prin acésta si dificultatile care nascu obicinuitu din amestecul auctoritatilor consulare in acele afaceri;

IV. a se reduce numerulu carciunilor prin comunele rurale si, spre a se evitá abusulu la care ar poté dà locu restringerea concurrentiei, a se cauta in regie pe séma comunei;

V. a se luá mesuri pentru a se preveni na valirea vagabondilor straini, lipsiti de ori-ce mijloce de existentia.

Avemu o generatiune jună si capabila, care mane-poimane va fi chiamata a gubernă acésta tiéra: pentru ce n'ar incepe ea de pe acum a isi pregati uneltele de gubernare, pentru ce n'ar studia de pe acum mijlocele cele mai eficace pentru apearea nationalitatii nostra in contra invasiunii strainilor?

Se speram că acele lucrari si materiale sunt dejá in cartone si că nu astăpta de cătu óra candu voru fi puse in aplicare.

(„Revist'a Sciintifica.“) P. Donici.

Mórtea fiului lui Napoleon III.

Tóte diarele din lume se ocupa de tragic'a mórte a junelui principe Napoleon-Eugene, fiu al celui care odinioara era atatu de mare si de glorificatu.

Amenunte despre acestu evenimentu, de o insenmatate politica atatu de mare pentru Francia, gasim in descrierea pe care o face unu martor ocularu alu mortiei principelui Napoleon, capitánul Carey. Éca ce dice acestu oficiaru englesu:

In diminétia de 1 Iuniu plecaramu calari, eu Napoleon si o escorta de siése cavaleristi, dela quartierulu generalu alu lordului Chelmsford, si inaintaramu vre-o optu mile spre a fixá si schitiá situatiunea viitoroi tabere. Sosindu la loculu alesu pentru campare, la 3 óre d. a., descalecaramu si ne asiediamu pe campia, pe care nu se vedea nici urma de omu.

Dupa ce trup'a se odihni că o óra si nu zari pe inamicu, Napoleon dete ordinu de plecare. In acelasi momentu capitánul Carey dice că vede printre érb'a cea inalta capete de Zulusi. Principele dice si densulu: „Si eu ii vedu!“ De odata resuna o salva de focuri de puci din partea in care se aflau Zulusii ascunsi in érba, cari navalira indata cu sulitile loru. Toti ne aruncaramu pe cai si plecaramu in galopu spre o prapastie, care era la o departare de 200 yardi. Acolo ajunsera Carey si cinci ómeni din escorta, toti neatinsi, in se princiule si doui ómeni din escorta lipseau. Calulu lui Napoleon sosi in galopu langa trupa, pe candu acésta se reintorcea. Pe sera ei intalnira pe generalulu Wood cu o escorta. Uitandu-se cu unu ochianu, zarira in departare, cam la 7 mile, vre-o trei-dieci de Zulusi, cari se retrageau, manandu d'inainte-le trei cai.

In diminétia de 2 Iuniu, generalulu-maresialu pleca cu siése escadrone de cavalerie spre loculu unde se intemplasera cele relatate. La 9 óre ei gasira cadavrulu lui Napoleon despoiat, aprópe de prapastie. Nu i-se lasase de catu unu lantisoru cu unu medalionu, in care se afla o bucla de peru si unu chipu alu Madonei si care era atarnat la gütu. Aprópe de cadavrul era unu pintene si unu ciorapu. Corpulu principelui avea 18 inpusetur de sulitie (assagais); unele din ele intrasera pe la spate si esisera prin peptu astu-felu că corpulu era cu desversire gaurit. O sulitia petrunse prin ochiul stangu; cu tóte acestea, trasurile fetiei sale erau linistite si de locu desfigurate.

Tóte inprejurările dovedea, că principele voi tocmai se incalce, candu siéua se rupse, ceea ce facu pe calu se se speria si se ilu trantesca. Apoi

Ori-ce inserate,
se plasesc pe serie séu linia, cu
litero merunte garmondu, la prim'a
publicare căte 7 cr., la adou'a si a
treia căte 6 cr. v. a. si preste aceea
30 cr. de timbru la tesaurul publicu.
Prenumeratiunile se potu face in
modulu celu mai usioru prin assem-
natiunile postei statului, adresate de
a dreptulu la Redactiunea Diariului
Observatoriulu in Sibiu.

elu incerca se fuga si fugi pana aprópe de prapastie fu ajunsu de Zulusi si omoritu. Doui ómeni din escorta zaceau morti langa elu. Principele fu in velitu intr'o patura, pusu pe unu brancardu formatu din lanci si dusu in tabera. Tóta divisiunea esise in parada.

Inca si mai inainte principale se aretase in mai multe renduri curagiosu si mai facuse o recunoscere, fara a intalni pe inamicu. Generalulu voi se oprésca pe principe dela acésta recunoscere, inse elu surise si starui se mérga, de órece facuse mai multe espediuni, fara se i-se intempele ceva. Principele era iubit de armata. Tóta taber'a jalesce si blamésa pe generalu că n'a oprit cu totu din-adinsulu pe principe de a luá parte la recunoscere. Loculu unde s'a intemplatu desastru e langa riulu Itiotiozi.

Chiselhurst e in doliu celu mai mare. Ferestrele suntu cernite si pretutindeni domnesce tacere mormentala. Tóta dio'a au sositu acolo vi site de condolentia; ceea dintai a fostu a baronesei Burdett-Coutts: apoi venirea lordului Sydney, ministrul Smith, ambasadorulu Bülow, suite de aristocrati englesi si francesi, precum si diaristi. Principele si principes'a de Wales tramisera delegati speciali; regin'a tramise o telegrama de condolentia forte simtitore. Locuitorii din Chiselhurst se inscrisesera toti intr'unu registru. Ambasad'a francesa primește sute de telegrame cu destinatiune pentru Chiselhurst. Ducale de Bassano avu insarcinarea de a comunică ex-imperatesei trist'a veste. Peste nótpe sosise dejá o depesia care indică nefericirea; imperatasa, inspaimantata grozavu, credu că scrierea se refere la bóla principelui si se otari a pleca in data la Afric'a. In diminétia urmatore se ascunsera tóte diarele pana la sosirea lordului Sydney, care comunica imperatesei trist'a scire. Ea fu preatigata treptu. Bassano si cu Sydney isi impartira trist'a sarcina. Imperatasa se gandi si acum numai la bóla principelui si strigá că voiesce se plece in data la fiul ei, dér' Bassano dice atunci: „E prea tardi, domna.“ Imperatasa incepù a plange si strigá: „Mon fils, mon pauvre fils!“ Dupa aceia, cadiu lesinata pe unu fotoliu. Ea remase asia mai tóta dioa, fara cunoștința si fara nutrimentu. Parinte Goddard e singurul care are intrare la densa. Dorerea ei, dice acesta, e fara margini; ea nu poate fi consolata. Nenumerate telegrame sosescu necontentu dela monachi, dela Academia din Woolwich — unde principale isi facuse studiile militare — si dela ambasad'a francesa.

E curiosu că servitorulu principelui, avendu o presimtire, luase cu densulu, inainte de plecare, materiale pentru imbalsamare.

Transilvania.

Nr. 114—1879.

Convocare.

In virtutea §-lui 21 din statutele Asociatiunei transilvane si, conformu conclusului luat de adunarea generala din anulu trecutu in siedint'a dela 5 Augustu Nr. XXXII in Simleu, adunarea generala pentru anulu curentu, prin acésta, se convoca in orasulu Sighisiór'a pe diu'a de 3 Augustu c. n. 1879.

Ceea ce se aduce la cunoștința publica invitandu pe toti membrii Asociatiunei a luá parte in numeru cătu se pote mai mare la siedintele acelei adunari.

Dela presidiulu comitetului Asociatiune transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Sibiu in 30 Iuniu 1879.

Program'a

pentru siedintele adunarei generale ordinarie a XVIII a Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, ce se voru tiné la 3 si 4 Aug. a. c. in orasulu Sighisiór'a.

Siedint'a I. in 3 Augustu.

1. Dupa terminarea servitului divinu se va deschide siedint'a la 9 óre din di.

2. Alegerea de 3 secretari ad hoc pentru redactarea proceselor verbale.

3. Raportul comitetului asociatiunii despre afacerile din anul 1878/9.

4. Raportul cassariului despre starea fondului asociatiunii si a fondului academiei.

5. Raportul bibliotecariului despre starea bibliotecii asociatiunii.

6. Alegerea unei comisii de 3 membri pentru revederea si esaminarea fondurilor si ratio-

ciniului pe anul trecut 1878/9.

7. Alegerea unei comisii de 3 membri pentru incassare de taxe dela membri vechi si inscrierea de membri noi din prelunga cu tax'a responsa de acestia.

8. Alegerea unei comisii de 5 membri pentru a esaminá budgetulu asociatiunii presentatul de comitetu pe anul 1879/80, si a vení cu opinione sale in siedint'a urmatore.

9. Alegerea unei comisii de 5 membri pentru propunerii.

10. Cetirea disertatiilor, ce se voru fi presentati din bunu timp la presidiu.

Siedint'a II in 4 Augustu.

1. Verificarea procesului verbalu alu siedintie precedente.

2. Raporturile comisiiilor numite in siedint'a precedenta.

3. Continuarea cetirei disertatiilor.

4. Defigerea locului si timpului pentru intruirea asociatiunii la anul viitoriu.

5. Alegerea unei comisii pentru verificarea procesului verbalu alu siedintie ultime.

6. Inchiderea siedintielor adunarei generale.

Din siedint'a comitetului asociatiunii transilvane.

Sibiu in 30 Iuniu 1879.

Dela diet'a Ungariei.

Discursulu

deputatului Aleșandru Romanu, tñntu in siedint'a dela 1 Maiu a. c. a dietei Ungariei in cestiunea limbei magiare.

(Urmare si fine.)

Inca numai unui deputatu mai vreau a-i dá tributul meu de multumita; a face acésta este pentru mine o placuta datorintia. Acesta este Lud. Mocsáry st. condeputatu din a carui discursu vorbesce convin gerea, iubirea de patrie si crutiarea fatia cu diversele nationalitatit; si care a avutu barbat'a de a vorbi pentru dreptate, pe langa tota pressiunea, deprinsa la noi in diaristica si pe langa tota cä partid'a sa proprie a vorbitu in contra.

Inaintea mea atata este de superioru, catu este superioara mintea fatia cu passiunea. Mi-a placutu fórtu multu, pentru cä, vediendu cä totusi s'a afatu in cas'a acésta, celu putinu unu deputatu magiaru, care a in drasnitu a luptá contra torrentului, a desaproba pe fatia nedreptatea si fortarea ce se intentionédia a se comite si asia a spune natunei magiare unu cuventu cum nu s'a auditu pana acum in cas'a acésta; incepua spera cä va avea urmatori, eu me increduu pe deplinu in mintea cea mai tréza a natunei magiare si asia credu, cä discursulu lui va face propaganda. Primésca dara multumit'a mea. Totu asia trebue se amintescu, cä dela presidentulu acestei case am auditu unu cuventu cum n'am mai avutu ocasiune a audi in cas'a acésta, atragéndu-ne atentiunea, cu deosebire a acelora, cari voru vorbi pentru proiectu, se vorbésca cu linisce: acésta este o astfelu de nepartinire, astfelu de nobilitate de ánima, in catu nu potu a nu'mi esprimá multumitórea mea recunoscinta pe fatia.

Dupa aceste voiu spune pe scurtu pentru ce nu primescu eu proiectulu de lege. (Saudim.)

Inainte de tóte este punctulu de vedere pedagogicu, la care au reflectatu mai multi deputati. Nu invidiediu laud'a ce se cuvine redactorului proiectului pentru descooperirea, cä tocma scóelele poporale sunt chiemate cä in trencsele se se invetie limb'a. Daca ar fi acésta chie marea scóelor poporale atunci ar trebui a se introduce limbile vecchi classice, limb'a gréca si latina, limb'a francesca si alte limbi culte. Copiii cari in timpulu de érna abia mubla trei patru luni la scóla, var'a, in cele mai multe casuri nu umbla, daca voru invetia limb'a magiara una, se dicemu döue, pana in trei óre pe septemana, candu se intorcu la plugu uita totu ce ar invetiatu si tota ostenél'a devine zadarnica, dar' acésta inca nu e mare reu. Reulu celu mai mare este, cä timpulu acela nu l'au potutu folosi se invetie ceva in limb'a loru si asia remanu in ignorantia. Eu nu vedu folosu practicu in invetierea limbei magiare in scóelele poporale. Sa disu, cä copiii voru avea ocasiune se vorbésca cu cineva pentru cä acolo voru fi cum a disu st. condeputatu Madarasz, la fia-care scaunu solgabiraescu, functionarii statului. Din parte-mi nu me magulescu cu aceea, cä copilul, care se intorce din scóla poporala la cérnele plugului nu va uitá unguresc'a, dar' nici cu aceea, cä elu se va preumblá in a siés'a comuna pentru cä se vorbésca cu d. solgabiraescu unguresce.

Privitoru la sórtea invetiatorilor proiectulu con tiene o reala confiscare de dreptu. Pentru cä dreptulu ce si l'au castigatu bona fide, cä pe bas'a diplomelor se instruedie, preste patru ani se perde. (Ref. nu stă

in lege). Stă in § 3. Limb'a nu se pote invetiá in chipulu acesta. Invetiatorulu, care are unu salariu de 40-50 fl. si pe acesta ilu incassédia cu destul necasu nu pote merge la cetate se invetie unguresce. A consta in se la acésta pe langa perderea oficiului, si pe candu elu pe langa multe lipse abia e in stare a'si sustinea famili'a se mai chietue deosebitu mai multe luni in vr'o cativa ani, e mai multu de catu crudelitate.

Mi-am spusu parerile in privint'a legalitatii si autonomiei bisericesci mai 'nainte candu am reflectat antevorbitorilor mei. Dar' pe ce punu pondulu celu mai mare este punctulu de vedere politicu. Daca me gandescu la posomoritul rolu, ce'lú jóca monarchia nostra de unu timpu incóce, cä lipsesce independentia cu viinciósia unei poteri mari si prin urmare i lipsesce ori ce initiativa si intr'aceea isi séca poterile, cä isi asigura cu lingusiri amicitia celor doue tieri nordice si intre politicele cele pline de valuri, candu se lipsesce de unulu candu de altulu; pe sine se tine potere nordica, pe candu nici positiunea geografica, nici missiunea politica nu o califica de atare, atunci nu intielegu in adeveru politic'a, care prin astfelu de proiect de lege prin noue neintielegeri si neindestuluri pote numai slabii monarchia si de altintrele nu prea impunetore in afara.

Noi suntemu statu de popora, Völkerstaat. Numai pe o astfelu de baza se pote organisa monarchia statoniu. Nu se pote organisá pe bas'a acésta, trebuie se incetedie; indata ce va incetá caus'a esistentiei si ea va incetá. Acele doue poteri, in a caroru rociu de aliantia se afla monarchia nostra si cari pote ne sunt unicii inamici, considera pe Austri'a dreptu obiectu de compensatiune. (Oho!) Cä se nu o considere astfelu si de lipsa de conlucrare tuturor poporului, pentru cä se pote cu succesu resistá tuturor pericolilor, caror eventualu va fi espusa.

Fia-care epoca isi are ideile sale. A fostu a religiunie, dar' lupta n'a incetatu pana religiunea nu si-a eluptatu libertatea.

Acum domnesce ide'a nationalitatii, si scimu ce potere are in presentu. Ide'a nationalitatiei a creatu Itali'a unita si poternic'a Germanie; ide'a nationalitatiei a darimatu inaintea ochilor nostri unu imperiu si in epoc'a acésta venim inaintea casei cu proiecte ce contin astfelu de inspiratiuni bolnave? D-loru asta e stare bolnavicioasa, la care este aplicabilu proverbulu romanu: *Cetatea arde si betran'a se pépetra.*"

Nu me magulescu cu sperant'a, cä voi potea convinge pre cineva din casa, sau chiar' majoritatea, n'au fostu acesta scopulu discursului meu, pentru cä ar fi lucru indesertu a luptá contra prejudeatiului. Am trebuitu se vorbescu: *"ut salvem animam meam."*

Mie nu'mi e frica de amenintiarile cu care prin acestu proiectu se amenintia Romanii, de magiarisare, imi este frica in se de amaraciunea ce se va nasce peste patru ani, de silia si de nefinitulu siru alu vecsatiunilor.

Romanii invitau cu bucurie unguresce, ei in se invitau limb'a cu atatu mai bine atunci, candu nu sunt siliti, de altintrele fia-care actiune nasce reactiune. Reactiunea carea a culminat in tristele evenimente de la 1848 a fostu productul unei asemenea actiunii. Atunci a resunat tare cuventul "Camarilla". Se sterpim dintre noi camarilla, pentru cä daca este intre noi si lucra, pote veni unu timpu, candu ap'a se va maná la móra' altei camarille, pe care o intrebuintidéa dreptu arma precum a mai intrebuintiatu-o si me temu cä daca se primeșce proiectul acesta se voru cóce in scurtu timpu posomorite pome, me mai temu, presimtirea unei prorocie sinistre 'mi-o sioptesce, cä pomele acestui proiectu nenorocitu se voru cóce de odata cu pomele amare ale ecuivalentelor pómelor din proiectu.

Daca nu me insieu — la contrariu nici cä me gandescu — proiectul acesta judecandu dupa antecedentii, va fi primitu in cas'a deputatilor cu mare majoritate; mai este cas'a magnatilor, care cä *corpus maturum* cu missiunea ei moderatore pote va impedecă ridicarea acestui proiectu la valóre de lege.

Daca nu se va intemplá nici acésta mai remane o radia de sperantia: Maiestatea Sa regele, care candu a restauratu constitutiunea a anuntiatu pe fatia acestei cuvinte mari: *"Pace vreau intre popórale mele."* Speru cä Maiestatea Sa regele, in poterea dreptulu seu de gratie va abate dela nationalitatii sarcin'a pedepsitóre si nemeritata ce se intentionédia a li se impune.

Acestu felu de sperantia ilu permite si impregiu rarea, cä de óre-ce in jumetatea de dincolo a monachiei sau in Reichsrath, la plansorile Cehiloru, Poloniloru, Italianiloru tirolieni tocmai in dilele acestei in caus'a limbei, li s'a datu din partea ministrului respectivu respunsu linisitoriu, cä pentru incetarea gravaminelor si pana acum s'a facutu multu, in viitoru in se voru luá mesuri si mai poternice, nu credu cä la noi se se faca tocma contrariulu.

Intr'aceea tóte sunt cu potentia, dar' daca proiectul acesta va deveni lege 'mi e téma, cä poporul romanu, desperandu de viitoriul seu, va veni la convingerea, cä in patri'a acésta precum in trecutu cu deosebire in timpulu principilor protestanti in Transilvania, asia si in viitoru va fi persecutativ, apesatu dara nici odata fericitu. *Tantum ambitio potuit suadere malorum.*

Me voiu rugá lui Domnedieu se abata pericolulu ce apare dinaintea ochilor spiritului meu dela patri'a mea si dela locuitorii din trenta. Dupa aceste am onórea, a pune pe més'a casei deputatilor urmatórea motiune:

"Avendu in vedere cä dreptulu de intindere alu limbei magiare este regulatu de ajunsu prin articolulu XLIV din 1868 si cä pentru punctulu de vedere alu invetiei ei a ingrijit art. XXXVIII din acelasiu anu, cas'a deputatilor punendu la o parte proiectul de sub Nr. 118 res. 145, trece la ordinea dilei."

Dupa "Telegr. romanu."

Romania.

Adunarea Deputatilor.

In siedint'a din 11 Iuniu st. v. s'a rostitu mai multe cuventari escelente. Regretam prea multu, cä spatiulu marginitu de care dispunem ne permite a le reproduce pe tóte. Pentru cä totusi cetitorii nostri se'si faca o ideea despre importantele desbateri ce decurgu in parlamentul romanu, vomu reproduce aci discursulu d. ministru-presiedinte asia precum ilu astfelu resumatu in "Romanul" de Joui 14 Iuniu st. v.

D. I. C. Bratianu, presiedinte alu consiliului, se intréba la ce servescu tieri tóte aceste lupte de partida si dice, cä erá aprópe otaritu se nu respondia nici unu cuventu. D-sa credea cä se voru pune la o parte tóte passiunile pana dupa rezolvarea cestiunii israelite si cä nu se va desvoltá ur'a intre unii si altii tocmai in fatia unei cestiuni care interesédia pe toti si pentru acarei rezolvare toti Romanii aru trebui se fia uniti.

Respondiendu d-lui Vernescu la acusatiunea cä d-sa s'ar fi amestecatu in alegeri, recomandandu amicilor d-sale politici se nu combata pe copiii de partida din opositiune, d. primu-ministrul dice:

Candu s'a disolvatu Camer'a trecuta, eu m'am suitu la tribuna si am spusu care era situatiunea nostra, care sunt pericolele la care suntemu espusi, si am facutu apelu la toti, si mai alesu la maioritate, dicéndu: aci nu este vorba de o cestiune dela care atârna viatoriul nostru; prin urmare, este bine se nu ne luptam cu inversiunare in alegeri, fiindu cä asemenea lupte aru fi de natura a escitá ura si vrajmasia intre noi si nu ar fi bine cä in Camera de revisuire se vina mandatarii atatu de desbinati intre densii. Am disu amicilor mei politici cä, acolo unde voru vedé cä au de adversari persoane care se aiba multi aderenti pentru densele, se nu se mai lupte a'si pune candidatur'a, pentru cä acea lupta ar fi prea crancena si n'ar produce de cătu animositat. Acésta am disu-o, d-loru, pentru cä voiamu cä in Camerele de revisuire se se vedia de tiéra, cătu si de strainetate, cä au luatu parte la acésta mare cestiune toti ómenii cei mai eminenti din tiéra, cari si-au facutu unu nume si in Europa. Am disu cä pe d. Vernescu, care este liberalu, si cu tóte acestea imi face viéti'a mai amara de cătu toti, in se Asia dori se'lu vedu in Camer'a de revisuire, si, totu astfelu cä pe d-lui, am numitul mai multi dintre barbatii insemnati cari erau atuncia fatia, fia din partid'a liberala, fia din opositiune.

Apoi, d-loru, dela cuvintele acestea pana la incriminatiile ce'mi face d. Vernescu, cä adica eu am indicatu persoane care trebuesc alese si cä am disu mai dinainte cä am se me amestecu in alegeri, este o distantia atatu de mare, in cătu se pote vedé de ori-cine, fara multa ostenéla, mesur'a adeverului.

D. N. Ionescu l'a acusat cä s'a dusu in Moldov'a cä se faca ingerintia. D-sa s'a dusu in Moldov'a cä se'si inplinesca o datoria sacra, cä-ci multi din Moldoveni si chiaru din amicii d-lui Eracleide, i-au disu: "Avemu se mergem pana la sange!" S'au dusu unii la M. S. Domnitorul si i-au disu: "Va curge sange; Moldov'a se va desparti!" (murmure).

Asia, d-loru, dice d-sa, mai inainte de a pleca la Iasi, am primitu chiaru depesie cä se nu mergu acolo, cä-ci nu se scie ce se va intemplá. Nu numescu alte nume proprii, déra faptulu este cä se respandise o mare ingrijire despre starea spitalor in Moldova. Ei bine, d-loru, nu erá óre de datoria mea, candu se dicea, cä Moldov'a este in situatiunea aceea, cä eu, ministru de interne, eu presiedintele consiliului, care amu respunderea situatiunii, se me ducu se me incredintezu ce este in Moldov'a, inainte de a se duce Domnitorul, si se iau ori ce mesuri va fi de trebuintia, cä se nu se turbure liniscea publica? Si facu apelu la toti Moldovenii, si din opositiune si din majoritate si din ori-ce nuantie voru fi, se spuie déca nu am tinutu acelasiu limbagiu pretutindeni si la toti. Am disu cä cea mai mica turburare astadi, unu firu de Peru déca s'ar derangia in capulu cui-va, ar fi unu pericolu pentru Romania, si ni s'ar face o situatiune care ar poté fi desavantagiosa pentru noi. De aceea, datoria mea cä ministru de interne este cä se iau tóte mesurile se nu se turbure liniscea publica. Eu sunt datoru se observu se nu se intempe disordine, si le-am adaogatu cä, in cătu privesc alegerile, acésta nu me privesc pe mine. Se vina unulu singuru se spuie cä am tinutu altu limbagiu.

D. C. Racovita. Asia este.

D. presiedinte alu consiliului. Nu me adresezu

la d-ta, d-le Racovită, că-ci d-ta imi esti amicu déra; me adresezu la d. Agarici, la d. Braescu si la toti acei cu cari am vorbitu in Moldova.

Din fericire am constatat că acei cari respandisera acele ingrijiri mersesera pentru interesulu loru personalu pâna a calomniă Moldovă (aplaose prelungite): fiind că nicairi nu am gasit cea mai mica intentiune de turburare si nu am fostu nevoită nicairi se iau nici o mesura.

Se vina onor. d. Agarici, se vina onor. d. Braescu, se vina onor. d. Marzescu, cu cari am avutu onoreea se vorbescu, se spuna ce limbagiu am tinutu. Si nu pote onor. d. N. Ionescu se'mi contesteze dreptulu ce am in tiéra mea, si pe care mi'l dă si positiunea ce circumstantiele mi-au creatu, că se dau si eu unu consiliu Romanilor, asia cum mi-am permis se dau fostilor deputati si fostilor senatori candu ne-am despartit, consiliu care consista in rugaciunea ce le facem de-a fi uniti cu totii, de-a nu ne pune in lupta unii contra altora, si, acolo unde am avutu căte unu amicu care m'a ascultat, se spuna in frică lui Domnedie decă am avutu vre-unu candidat, se mi'l tintuiti in frunte. (Aplaose prelungite). Se spuna acăsta, nu onor. d. Teriachiu care imi este amicu dela 1848, déra se spuna d. Agarici, se spuna d. Braescu, care nu a fostu nici-o data amicul meu politicu.

Eu n'am facutu nici o machinatiune, si nu credu că insusi onor. d. Ionescu me socotesce capabil de acele machinatiuni ce mi-a atribuitu. Déca nasiu fi avutu unu caracteru lealu si sinceru, nu asiu fi ajunsu in positiunea in care sunt, pentru că eu nu sunt crescutu pe treptele palatului, nici nu am talentul d. Ionescu, ci numai prin caracterul meu lealu si prin lupta necurmata că se dobândim ceea ce avem astazi, am ajunsu unde sunt. (Aplaose.) N'are déra nimeni dreptulu se se cerce a face pe lume se credea că, la finele carierei mele, am se'mi strivescu nu numai treptulu meu, déra totu edificiul acela care e cimentat cu sudorea, cu sangele si cu ósele nostre. (Aplaose).

S'a vorbitu de d. Mortiunu. Déra óre d. Mortiunu era instrumentul d-sale, amicul d-sale politicu? D-sa nici cunoscă bine pe Mortiunesci pâna mai alalta-ieri, candu i-a vediutu in Senatu; déra sciă că sunt ómeni cu influenția in doue districte, care se bucura de increderea cetățenilor si care s'au alesu prin meritele loru si prin propile loru mijloce si in Senatu si in Camiera, chiaru in contra bătelor de sub regimulu trecutu.

D-sa n'a destituitu pe nimeni si nici n'a tramsu companii de armata. In adeveru, au fostu perfecti cari i-au cerutu se tramita o compania pentru mantinerea liniștei; inse colegulu d-sale dela resbelu este aci, se spuna déca a incuiintiatu acăsta cerere; a disu: nu, nu tramiteti nici pecioru de soldat, fiind că are se se dica că amu facutu ingerintie in alegeri.

D. ministrul de resbelu a datu ordinu comandanțului de divisiune se se duca la fată locului si se vedia déca este asia, si d-sa si-ar fi potutu dice: „de óre-ce mi se cere se se tramita o compania, fiind că eu sunt respunditoru de ordinea publică, ar trebui se le satisfacu cererea“; cu tōte acestea am refusat, ori-unde mi s'a cerutu poterea armata.

O voce. Déra nu a fostu d. Rosnovanu cu o campania?

D. presedinte alu consiliului. Apoi pe d. Rosnovanu si pe d. Logadi era se i tramtut că se imi faca alegeri placute mie? (Aplaose, ilaritate).

O compania se intorcea din Dobrogea si s'a opritu se se odihnesca in Dorohoiu; si in data a datu ordine că se ésa afara din oras. Apoi, venirea acestei companii sémena cu dragonadele regimului trecutu, care se faceau inaintea alegerilor, preamblandu-se armat'a pe ultie? (Aplaose.) Se ni se arate unu singuru casu unde s'a facutu usu de poterea armata.

I-au venit depesi că sunt pompierii in jurul primariei, si amu constatat că pompierii erau in casarm'a loru, fiind că acolo le era casarm'a.

D. Vernescu, cu spiritulu seu satiricu, a voit u se probeze că opiniunea s'a pronunciata in contra d-lui ministru de finantie, pentru că n'a fostu alesu. Face inse apelu la d. Pruncu, se spuna déca d. Sturdza n'ar fi potutu se se aléga cu unanimitate la col. II de Romanu.

D. Pruncu. Asia este.

D. presedinte alu consiliului. Candu s'a audiu că d. Sturdza nu s'a alesu, in data a venit u scirea că 5, 6 colegii s'au oferit se-lu aléga; déra d-sa n'a voit u se-si puna candidatur'a in mai multe colegii.

D-sa insusi nu si-a pusu candidatura de cătu intr'unu singuru districtu. Eu nu sunt din acei ómeni, dice d-sa, cari n'au cadiutu nici-o data; eu am cadiutu de multe ori si chiaru in pusicularia dela 1848 si pâna astazi (aplaose).

Dupa ce mai respunde la căteva acusari ale d-lui Ionescu si ale altora, d-sa róga se nu se propuna respingerea paragrafului din adressa in care se dice că alegerile s'au facutu in liniște si libertate, că-ci acăsta adressa va află resunetu si in strainetate si n'ar fi in interesulu tierei că Europa se creă, că acăsta Camera este fructul ilegalităii si alu coruptiunii — lucruri pe cari nimici in tiéra nu le va crede, déra care potu amagi strainetatea.

Atunci ce valoare ar avea verdictulu d-v. in cestiunea Evreilor in fată Europei? Că-ci, ce va dice Europa cand noi in fată pericolul ne mancamu intre noi si facem din o cestiune nationala o cestiune de partida? Nu damu óre arme poternice in contra nostra? Si apoi, mai vorbiti de instinct de conservatiune! Déra, déca aveti acel instinct, atunci se facem ceea ce facu Israelitii, se fumu uniti, éra nu se fumu inaspriti unii in contra altora, că-ci altfelu faceti mai multu de cătu o gresie, faceti o crima.

Terminandu, d-sa apelădă către toti se faca acestu sacrificiu pentru tiéra: de-a lasă certă celu putinu pentru vre-o 20 de dile său déca nu se vina d-nii din opositie la gubernu si d-sa ia angajamentul de-a nu se deslipi de d-lor in solutiunea cestiunii israelite.

Se facem acăsta, dice d-sa, că-ci avem o mare respundere inaintea tierei déca nu ne unim si déca nu vomu lucră cu intelepciune, cu devotamentu si chiaru cu barbatia, că se nu damu locu intrigeloru si se ne facem că situatiunea in afara se se complice si in intru se devina astfelu in cătu tiéra se ne blesteme in urma pentru totu-déuna (aplaose prelungite).

Respingerea deputatului colegiului alu IV-lea din Jalomitia.

In siedintă camerei dela 14 ale curentei a fostu la ordinea diley desbaterea alegerii contestate a d-lui Aureliu Comanescu, (recte Chicea Comanu).

Comisiunea judiciara insarcinata de camera, pentru a esamină contestatiile ivite contra acestei alegeri, a alesu de raportor pe d. Gr. Triandaful, care prim raportulu seu citit in aceeasi siedintă a camerei si reprobusu prin „Monitorul oficial“ Nr. 135 constata că:

1. D. Aureliu Comanescu intr'adeveru, a purtat numele de Chicea Comanu si a fostu, — notaru alu comunei Cacova din Transilvania.

2. Că in anul 1872, d-nu Chicea Comanu, cu numele schimbătu de Aureliu Comanescu, a fostu urmarit de gubernul austro-ungar pentru fapte de abus de incredere, escrocherie si falsu in acte private.

3. Că in urmă refusul din partea gubernului romanu de a liberă pe urmaritulu, fiind că devenise patriot si mare cetățean, gubernul austro-ungar a tramis dosarulu instructiei infinitate contra lui Chicea Comanu, actualulu Aureliu Comanescu, spre a fi judecatu de instantiele judecătoresc romane.

4. Că, pentru nefericirea lui Comanescu, faptele ce se inputu nu au fostu esamineate pentru a se stabili judecătoresc, daca au său nu vre-o valoare; — că-ci judecătorulu de instructie, insarcinat cu cercetarea afacerii, a declarat că nu este casu de urmarire, pe basa dispositiilor art. 4 din codulu penal dupa care numai crimele comise de unu romanu in tiéra straina, facu passibilu de urmarire, pe romanulu intorsu in tiéra; infractiile acelea pentru cari era urmarit d. Comanescu, fiind delicte dupa legile nostre, judecătorulu nu le a mai esaminat, marginindu-se a emite ordonanță de achitatu.

Dupa acestea, d. raportor intra in analisă faptele ce se inputu lui Comanescu, si luandu de baza justificările si negațiunile simple ale lui doctoru in dreptu Aureliu Comanescu dice, că nu se poate pronunța contra alegerii acestui faimosu deputat, de óre-ce..... lipsesc elementele, informatiile, probele etc. etc.

In ceea ce privesce alte doue fapte de escrocherie comise in România de candu devenise cetățean romanu, care si ele au fostu sujetulu contestatiei, — onorabilulu d. raportor nu dice de catu acăsta:

In privintă scrisorei tramsa la Seliste in Transilvania, declarata, coprindu vre-o 3,000 florini, pe candu in realitate nu contineau de catu pete de charthie alba, pentru acestu faptu a fostu judecatu d. Comanescu, pentru care parchetulu a si cerutu ministerului justitiei, că elu sa ceara camerei autorisatiunea pentru a'lu urmari, ministerulu justitiei dela care comisiunea a cerutu copie dupa acea reclamatie, — a respunsu, că există o asemenea denuntare, insa că la verificarea faptelor continute intr'ensa nu se poate scri pana la ce punctu sunt esacte, si că astfelu nu potu fi considerate de catu că neadvenite.

Si dupa acestea onorabilulu d. raportor Triandaful conchide, că comisiunea este pentru validarea alegerii lui Comanescu.

Dupa cum se vede din chiaru raportulu acestei comisi, patriotul nostru introdus in tiéra de contra banda, nu numai că nu e spalat de nici o fapta pentru care a fostu urmarit de catra autoritatile austro-ungare, daru densulu continuu a mai fostu datu judecătie si in tiéra pentru escrocherie si chiaru acum e actionat de nisice clienti ai lui totu pentru escrocherie; — insa ministrul de justitie insusindu-si rolulu procurorului sustine, că reclamatia pagubasilor nu e destul de fundata.

Nici unu cuventu insa nu se vede in raportulu comisiie asupra acusatiei pentru desertare, dupa cum se vede precisul din adressa oficiala a ambasadei austro-ungare; — nici unu cuventu asupra schimbarei ilegale de nume; — nici unu cuventu asupra actelor de stare civila pe care le a presentat d. Chicea Comanu candu a cerut naturalizatia; — si nici unu cuventu asupra titlului de doctoru in dreptu, pe care d. Comanescu l'a cumpăratu dela comisionarulu Bader din Vien'a.

Puindu-se la votu conclusia raportului, adeca de a primi in camera pe unu asemenea monstru, — resultatul a fostu 93 voturi contra si 5 pentru; — si astfelu d. doctoru in dreptu, Aureliu Comanescu, recte Chicea Comanu, a fostu eliminat din sinulu Camerei. Dupa acestu resultatul luandu cuventul d. deputatul L. Costinu care si departarea lui Comanescu din functia de profesor de óre-ce unui asemenea omu nu se poate incredintia educatia junimei.

Rosboiulu.

Unu îndouită atentat.

Sub acestu titlu ceteam in „Romanul“ din 1 Iuliu urmatorele:

„Unu faptu regretabilu s'a intemplatu astazi dia' in amiédia mare, pe strad'a cea mai frecventata din Capitala.

Eca faptulu:

Pe la órele 9^{1/2} inainte de amiédii, d. colonelul Dona, comandanțul pietei intalnii pe calea Victoriei, cam in dreptul magazinului Sandrovici, pe d. Crainicu, fostu maioru in armat'a romana si reformatu de consiliul de resbelu. In calitatea sa de comandanțu alu pietei, d. colonelul Dona, vediendu că unu oficiar reformatu porta uniforma gradului pe care nu ilu mai are, se adresa către densulu cu urmatorele cuvinte:

— Ve rogu, domnule, cum ve numiti?

— Maiorul Crainicu, respunse oficiarul reformatu.

— Asia? Atunci ve rogu se me urmati.

— Déra cine esti d-ta?

— Imi pare reu că imi faci o asemenea intrebare, d-ta, care te pretindă maioru si nu cunosci gradul superiorilor d-tale. Te rogu déra inca odata se me urmezi.

— Nu te urmezi; nu vréu se te sciu si nu iti recunoscu dreptulu de-a me face se te urmezi.

— Atunci sunt nevoit se iti facu cunoscutu, că sunt comandanțul pietei si ca trebuie se me urmezi la divizia, spre a'ti regulă pozituna.

— Nu te urmezi; nu vréu se sciu de d-ta.

Urmandu dialogul acesta ambii ajunseră, in colțul stradei Dömnei langa croitorul Singer, din casă a d. Paapa. D. col. Dona, zarindu unu sergentu de oras, i ordona se aresteze pe domnulu inbracat in uniforma de maioru. Sergentul, din nefericire unu omu foarte mititelu si debilu, se apropiu de d. Crainicu spre a esecută ordinul colonelului; insa in acelasi timp majorul reformatu scose sabia din teca si, cu o injuratură pe buze, navalii asupra sergentului si ilu inpusse la umerulu stangă. Atunci col. Dona sari in ajutoriul sergentului ameninti — fara a se servi de armă sa — si voi se desarmeze pe atentatoru. Aceasta inse rani si pe colonelul, facandu'i o taiatura la degetul celu mare dela mană stanga, inungandu'lu cu verful sabiei in abdomenu si lovindu'lu la capu cu sabia, ceea ce din fericire nu isbuti, de cătu a taia cozorocul chipiului.

Intr'o clipă se strinsu unu numeru óre-care de trecători, intre cari si d. St. Bellu, care sari josu din trasura si striga: „Puneti mana pe elu!“ Căteva dintre persoanele mai curajoase de prin prejuru se rapedira asupra furiosului, care dedea cu sabia in dréptă si in stanga si isbutira a pune mană pe densulu, a'lu desarmă si a'lu conduce la politia.

Adusu aci, atentatorul fu imediatu desbracatu de uniforma pe care o purta in contra legii. Elu dise celor ce'lu inconjurau că „déca nu ar fi fostu apucat pe la spate de mani, ar fi lovit pe colonelul astfelu, in cătu nu s'ar mai fi sculat.“

Din fericire nici una din victime nu e greu ranita. Li s'a facutu in grăba căte unu bandagiu; sergentul a fostu condus in spitalul, era d. col. Dona, dupa ce a beutu unu parahur cu apa, s'a pusu intr'o birja si s'a dusu acasa. Ran'a d-sale cea mai mare pare a fi cea de la degetu, că-ci la abdomenu nu a primitu de cătu o usioră impusetură cu virful sabiei, era la capu cozorocul chipiului la preservat in contra loviturei.

Trebue se amintim cititorilor nostrii că acestu maioru Crainicu este oratorulu dela intrunirea electorală a d-lor conservatori din Sal'a Ateneului, care apelă la revolta, acusă pe d. C. A. Rosetti de complice la unu assassinat si propunea deschiderea unei suptscriptiuni spre a se dă unu premiu celui ce va omori pe d-nii Bratianu si Rosetti.

In ori-ce tiéra din lume, déca s'ar fi gasit unu om care se spuna asemenea lucruri, nu la o intrunire publică, déra intr'o cafenea său intr'unu birtu, său in orice altu locu, elu nu ar mai fi statu nici trei óre pe pecioru liberu. Unu omu care tinea asemenea discursuri la intruniri publice trebuia se fia său unu assassinu periculosu, său unu nebunu. In totu casulu, autoritatile aru fi trebuitu se intervină. Cu tōte acestea, maiorul reformatu Crainicu a urmatu a amblă cu uniforma militară pâna astazi, candu faptul descriusu mai susu a venit u se puna capetu acestei libertati nemeritate. Au-

toritatile erau datore se intervin din doue motive de capetenia: mai antea pentru a opri pe unu oficiar reformatu de-a purtă o uniforma pe care legea ilu opresce de-a o purtă; alu douilea pentru a nu lasă că unu nebun se amble pe strade incinsu cu sabia, că-ci potea face rele, si faptulu intemplatu asta-di dovedescă, numai multiumita unoru inprejurari favorabile, n'avemu se deplangemu o nefericire cu multu mai mare.

Parchetulu si politia aru trebui se fia ceva mai zelose intru aperarea sicurantie publice si se nu permitta că instigatorii la assassinatu — fia ei atinsi de o alienatiune mintala, fia nisice aperatori esagerati ai unoru idei scalciate — se amble armati si nesuperati de nimeni pe stradele capitalei.

Cătu despre d. colonel Dona, d-sa s'a purtată că unu adeveratu soldat, nevrendu se lase că uniforma oficiarului romanu, astadi atât de respectata, se fia manjita de unu individu nedemnu de densa.

Nu ne indouim că justitia isi va face datoria.

Corespondentie particolare ale „Observatorului“.

— (Vaida-rece in Iuniu 1879.) Esamenulu de véra. — Sunt 2 ani de candu Comitetulu fondului scolasticu alu fostilor granitieri din reg. I romanu a inceputu a pune o deosebita ingrigire pentru instructiunea fetitelor dela scóele de sub administratiunea s'a.

Pentru prim'a data deschise o classa de fetitie „la Orlatu“, dupa aceea in tóm'a anului 1878 la scól'a din „Vaida-rece“, care altcum avea si are 3 invenitori; in fine la Cugiru.

Tóte 3 posturi dupa cum sunt informatu, sunt ocupate de inveniatoré de nationalitatea romana; si inca cea din Vaida-rece absoluta de preparandi'a de statu din Clusiu.

In 22 Iuniu a. c. că unulu ce facu parte din eforia a scólei Vaida-rece, avuseiu fericire de a participá si eu pentru prim'a data la esamenulu de acolo.

La órele 10 a. m. dupa ce se esaminara mai antau baetii din class'a prima — s'au inceputu in class'a de fetitie — unde unu numeru frumusielu de copile de ale tieranilor nostri si cátiva a unoru intelligenti, asteptau cu nespresa bucuria momentulu in care se'si pótá aratá si ele sporiulu facutu in semestrulu espiratu.

S'a inceputu mai antau cu religiunea.

Din acestu obiectu respunsera copile prea multumitoriu amesuratru fragedei loru etati. —

Dupa aceea s'au luatu prin d. diriginte Albani, cettulu, gramatic'a si sintacs'a, din care copilele respunsera fórté bine; totu asemenea si din cele latte obiecte cát'e s'au mai luatu.

Unu ce frumosu si incantatoriu a fostu multimea lucrurilor de mana de diferite specie.

Aici am vediutu palarii de paie asia de frumosu si cu gustu inpletite si ornate de fragedele manutale ale copilelor de abia de 10—11 ani, in cătu a trebuitu se le admiru. Intregu publiculu asistentu a fostu surprinsu, ceea ce s'a potutu vedea din numerósele admirari.

Luandu-se la cercetare si alte lucruri, precum inpletitulu de ciorapi, chindissitulu, brodatulu, cusutulu si carpitulu, tóte au fostu preste asceptare de frumosé.

Potu se dicu: tóte lucrurile erau admirabile.

Eata o dovada, că si copil'a de tieranu dela satu este capabila de ori ce lucru frumosu si bunu — in tocma că si domnisiórele dela orasius. Deci:

Adi copil'a dela sate
Si cocóne din palate,
Ne 'ncetatu se 'nvete carte.

Din acestea consideratiuni nu potu in de ajunsu a recomandá aclusiasi p. t. Comitetu infinitaria si mai departe de scóle de fetitie, că-ci avendu mai tardiu mame bune vomu avea si o generatiune buna.

Am regretatul prea multu, că stimat'a inveniatorésa d-siéra Susana de Andrasu n'au potutu fi presenta la esamenu din cauza de morbu, pentru că se primésca multiumirile si recunoscintia publicului pentru zelulu si marea diligentia ce a desvoltat in educarea si instruciunea copileloru increideute conducerei sale.

Unu martor.

Alu V-lea raportu generalu alu Societatii literare bisericcesci „Alexi-Sincaiana“

— Gher'l'a 12 Iuniu 1879. Adi candu spiritalu de asociare provoca la o actiune comună diverse popóra si in sinulu acestora diverse clase ale omenimei, că astfelu prin concentrarea fortelor se depuna bas'a unei activitatii mai efective si se asecure esistentia unei desvoltari repede, — nici noi nu poteam remanea ne atinsi de acelu spiritu — caracteristic'a timpului prezente, — ci intruniti sub flamur'a marilor genii „Sincai si Alexi“, ne amu concordatul tóte poterile spre a ajunge in posessiunea midilócelor caru se prepare si faciliedie perfectionarea fiitorului preotu romanu, acarui chiamare sublima de altcum e atât de grava. — Că inse P. O. publicu se fia in curentu cu modest'a dar' positiv'a activitate specificam uci Alu V-lea Raportu generalu ale Societatii literaria bisericcesci „Alexi-Sincaiane“ cu privire la activitatea si administrarea ei dela alu IV-lea raportu gen. publicat in 14 Iuniu 1877, pana in presinte 12 Iuniu 1879.

Si că atatu membrii fundatori, onorari si binefacetori cătu si p. t. publicu romanu se aiba cunoscintia despre activitatea, respective starea societatii „Alexi-Sincaiane“ conformu statutelor sale, că adeca la doui ani se se dea unu raportu gen. Societatea vine a'si inplini acésta datorintia.

I. Membrii ordinari dela alu IV-lea raportu gen. pana in presinte, adeca in decursu de doui ani scol. au tenu tu 32 siedintie ordinare, 4 extraordinaire si 2 puru literare publice.

Activitatea membrilor ord. pre langa mai multe declamatiuni alese din cei mai renumiti poeti nationali si predate in sied. Societ., s'a estinsu si la unu mare numeru de elaborate parte originale, parte versiuni, dintre cari cele mai multe dupa recensiunea unui comitetu puritate se pastră in archivulu Societatii.

Operate (religióse, morali, scientifice, estetice si istorice) in acesti doui ani au incursu cu totalu 109, dintre cari 51 proze, 44 poesi si 14 versiuni din diversi autori.

Opulu de predici pentru Dominecile anului, care s'a suscepetu inca la infinitarea acestei Societ. spre elaborare e de multu terminat precum si revediutu de diumetate din partea prea ven. Consistoriu Eppescu ei numai coregerea si stabilirea uniformitatii ortografice in acel opu Costa putina ostenela din partea Societ. si speram că preste putinu se va potea publica.

II. Societatea conformu statutelor sale consista din membrii ordinari, cari sunt alumnii Seminariului; fundatori, solvindu odata pentru totu déuna ad minimum 10 fl. v. a. éra membrii onorari sunt cei proclamati de atari pentru meritele loru literare-nationale; si din membrii binefacetori, subt care nume se coprindu toti acei individi cari ajuta Soc. cu ori ce midilóce salutare.

1. Membrii ordinari in anulu curinte au fostu 55.

2. De membru fundatori in decursulu acestoru doui ani s'au inscris Dn. Nicolau F. Negruțiu, V. rect. semin. si redactorele „Predic. si Cart. sat. rom.“ depunendu in cass'a societatii 10 fl. v. a. precum si cate 20 exemplare din opurile: „Colecte de recepte.“ „Amoru si dincolo de mormentu.“ „Bibliotec'a sat. rom.“ „Apologia“ si „Ifigenia in Aulid'a.“

3. Membrii binefacetori au fostu in a. c.:

a) Cu opuri: D. Aleșandru Romanu prof. la universitatea din B.-Pest'a donandune „Dictionariulu si Glosariulu“ limbei romane datu de Academ'a scint. din Bucuresci, si 26 carti privitore la administratiunea Romaniei. D. Aloisiu Vladu jude la tabl'a regesca in B.-Pest'a donandune opulu germanu „Meyers Universum.“ D. Florianu Porcius donandu-ne opulu seu „Enumeratio plantarum etc.“ On. Soc. Acad. din Bucuresci donandune „Analele Soc. Acad. din Bucuresci“ de pre 11 ani. — On. Soc. pentru cult. si lit. pop. rom. din Bucovin'a donandune „Calendariulu“ pe anulu 1878/9 R. D. Iosifu Nemesiu, N. Bene si I. Neamtiu.

b) Cu jurnale:

D-dni. Redactori de dincolo de Carpati dela „Convorbiri literare“, „Revist'a scientifica“. — Dincóce de Carpati „Transilvania“, „Economulu“, „Fóia scolastica“, „Biseric'a si Scóla“, „Magyar allam“ si „Osten.“

Primésca dreptu aceea toti acesti P. T. Domni auctori si binefacetori tributulu Societatii de multiumita si recunoscintia pentru multu pretiuitele loru daruri. —

III. Bibliotec'a Soc. consta de presente din 610 opuri in 759 volume, de unde apare, că dela alu IV-lea raportu generalu a mai crescutu cu 79 opuri parte primele că donuri dela auctori si binefacetori, parte cumperate pe spesele Societatii.

Jurnale in estempu a avutu 14 dintre cari 6 abonate si 8 gratuite.

IV. Averea totala a Soc. consta in valóre de 1652 fl. 93 cr. ér' 73 fl. in bani gata.

V. Nou'a constituire a Soc. pe anulu venitoriu 1879/80 si alu XI alu esistentiei sale.

In 10 Iuniu a. c. membrii ordinari cu Cl. D-lu conducetoriu in frunte onorandune cu presenti'a si Rvd. D. Demetru Coroianu, canonicu si supraveghitoru alu Soc. si multu on. D. Ioanu Georgiu, Spirit. semin. s'a constituitu conformu statutelor sale in modulu urmatoriu:

De presedinte s'a alesu Emiliu Lobontiu teol. a. III; Vice-presed. Emiliu V. Mertiariu, teol. a. III; Notariu coresp. Teofilu Ch. Dragomiru, teol. a. I; Notariu sied. Nicolau Lupanu teol. a. II; Cassariu Nicolau Avramu teol. a. II; Bibliotecariu Joanu Barbula teol. a. III; Controlorul Gregorius Popu teol. a. I. Archivariu Augustin Lazaru teol. a. I.

Astfelui se termina nou'a constituire in cea mai buna armonia, ceea ce indemnă pre St. D. conducetoriu a-si exprimá bucuria si indestulirea fatia de procederea solida a membrilor.

In numele Societatii „Alexi-Sincaiana“:

Emiliu Lobontiu,
presed. Soc.
Nicolau Lupanu, Teofilu Ch. Dragomiru,
not. sied. not. coresp.

Sciri diverse.

— (Esamenele publice la scóele centrale romane gr. or. din Brasiovu) se voru tinea in finea anului scol. 1878/9. a) La gimnasiu, la scól'a comerciala si reala: Sambata in 23 Iuniu st. v.: dela 8—10 óre a. m. cl. I. gimn. 10—12 cl. I. reala. 3—4½ cl. II. gimn. 4½—6 cl. II. reala. Dumineca in 24 Iuniu: 10—12 cl. IV. si V. de copile. Luni in 25 Iuniu: 8—10 cl. III. gimn. 10—12 cl. IV. gimn. si reala. 3—4½ cl. III. reala. 4½—6 cl. V. gimn. Marti in 26 Iuniu: 8—10 cl. VI. gimn. 10—12 cl. I. si II. comerciala. 3—4½ cl. VII. gimn. 4½—6 cantari si gimnastica. b) La scól'a primaria (normala) de copile si de copile voru esaminá: Luni in 25 Iuniu: dela 8—10 in cl. VI. de copii invet. d. Bellissimus. 10—11½ in cl. III. a. d. D. Ciofleci. 3—4½ in cl. III. b. d. I. Aronu. 4½—6 in cl. II. d. I. Dobrenu. Esamenele se inchieie cu cantari sub conducerea d-lui G. Ucenescu. La 6 óre urmáda exercitiele gimnastice subt conducerea d-lui P. Juranu. Marti in 26 Iuniu

8—9 in cl. I. de copii invet. d. I. Peligradu. 9½—11 in cl. III. de copile d. P. Juranu. 3—4½ in cl. II. de copile d. N. Oancea. 4½—6 in cl. I. de copile d. Z. Butnariu. c) Esamenele de maturitate. 1. Esamenulu oralu de maturitate cu scolarii din cl. III. comerciala va fi Luni in 18 Iuniu st. v. inainte si dupa amédi. 2. Esamenulu oralu de maturitate cu scolarii din cl. VIII. gimn. va fi Miercuri in 27 Iuniu st. v. inainte si dupa amédi. Vineri in 29 Iuniu st. v. Dupa servitiu divinu inpreunat cu rugaciunea de multiumita in biseric'a sf. Nicolae din Scheiu se va incheia anul scol. 1878/79 cu cetirea classificatiilor si cu impartirea premielor in sal'a cea mare a Gimnasiului. La aceste esamene publice precum si la festivitatea de inchidere are onore subscrise Directiunea a invitá pe parintii scolarilor precum si pe toti amicii si binevoitorii scóelor.

Brasiovu, in 10 Iuniu 1879. st. v.

Directiunea scóelor centrale romane gr. or.

— (Date statistice asupra situatiunei industriale din Ungaria). In anulu 1870 poporatiunea Ungariei inpreuna cu aceea a Transilvaniei au fostu de 13.219.350 locuitori, éra in anulu 1878 au fostu de 13.561.345 ceea ce va se insemnedie, că crescamentul poporatiunei in celi 8 ani a fostu in suma rotunda de: 340.000 suflete. Deceas vomu esaminá insemnul industriasilor apoi vomu afá, că in anulu 1869 au fostu 247.034 éra in 1878 au fostu numai 189.160 industrias. In 8 ani numerul industriasilor au scadiutu dura cu 57.874. Aceeasi aparitiune se poate observá si la class'a comerciantilor. In anulu 1870 in Ungaria si Transilvania se aflau 60.799 comercianti, éra in anulu 1878 numai 48.001 de unde resulta unu scadiumentu de 12.798.

Că si pe terenul politicu avemu deci a constatá si pe celu industrialu unu regresu tristu si dorerosu. Aceasta este si elu unulu din resultatele politicei si administratiunei actuale, care face impossibile ori ce progresu.

Abonamentu nou la „Observatorulu“

Apropiandu-ne de finea Semestrului primu precum si a triluniului Apriliu—Iuniu, prin acésta deschidem prenumeratiune noua si invitam la reinnoirea abonamentului pe Semestrul alu douilea si triluniului Iuliu—Septembrie.

Condițiile de abonamentu se potu vedea in fruntea diariului si adeca:

In laintrulu monarchiei:

Cu 4 fl. val. austr. pe 6 luni
Cu 2 fl. val. austr. pe 3 luni.

In strainatate:

Cu 5 fl. séu 11 franci pe 6 luni.

In Sibiu „Observatorulu“ costa 3 fl. 50 cr. pe 6 luni, éra dusu la casa cu 50 cr. mai multu.

Abonamentele se potu face mai usioru prin asemnatii (mandate) postali, de a dreptulu la Redactiune in Sibiu, Piata mica Nr. 27.

Din România primim abonamente si in biletete hipotecare de ale statului, al pari.

In Bucuresci abonamentele se potu face si la librari'a d-lui J. Szöllösi, piata teatrului.

Pentru inlesnirea publicului primim abonamente noue si cu Prim'a fiacare i lunii.

Din 10 exemplare abonate efectiv, unulu se dă gratis.

Redactiunea.

Cursulu monetelor in val. austr.

Vien'a, 3 Iuliu.

Galbinii imperat. de auru	fl. 5.49 er.
Moneta de 20 franci	„ 9.21½ „
Imperialu rusescu	„ 9.35 „
Moneta germana de 100 marce	„ 56.90 „
Sovereigns englesi	„ 12. „
Lira turceasca	„ 10.58 „
Monete austri. de argintu 100 fl.	„ — „

<h4